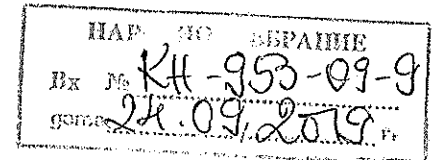

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

5003 Велико Търново, ул. „Теодосий Търновски“ № 2

Изх. № РД-20-897/19.09.2019г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА КОМИСИЯТА ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Относно: получено писмо във връзка с разглеждане в Народното събрание на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование, № 902-01-42, внесен от Министерски съвет на 12.08.2019 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

Във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ е получено Ваше писмо, с което ни предоставяте възможност да вземем становище относно Законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование. В посочения в писмото срок до 20.09.2019 г. Ви представяме изготвеното от нас правно становище относно Законопроекта.

Надяваме се, че направените от нас предложения за промяна ще бъдат възприети като добро намерение да бъдем полезни със становището си за приемане на изменения в ЗВО, които да доведат до качествена промяна във висшето образование.

Приложение: становище относно Законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование

ПРОФ. Д-Р ХРИСТО БОНД
РЕКТОР НА ВТУ „СВ. СВ.“

Изготвил: Ина Христова, главен експерт

Телефакс: 062/62-80-23

Ректор: 062/62-01-89

Certified Quality Management System
from DQS
DIN EN ISO 9001:2015

<http://www.uni-vt.bg>

e-mail: mbox@uni-vt.bg

СТ А Н О В И Щ Е

**относно проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за
висшето образование (ЗИД на ЗВО)**

I. Считаме, че приемането на Национална карта на висшето образование, която определя профилната и териториалната структура на висшето образование в страната по професионални направления и специалности от регулираните професии, предвидена в чл. 9 ЗВО, би довело до **нарушаване на правото на образование, установено в чл. 53, ал. 1 от Конституцията**. Студентите от всички региони в България имат право на еднакъв достъп до образование в избраните от тях университети и специалности. Ограничаването на това право би довело и до **дискриминация в нарушение на чл. 6, ал. 1 и 2 от Конституцията**. Освен това, предвид свободата на установяване, няма как да се предвиди за кой район какви специалисти са необходими. За разлика от един друг исторически период, всеки дипломиран специалист е свободен да се установи и да започне работа по специалност във всяко едно населено място в Република България.

II. Част от предвидените изменения **нарушават принципа за автономия на висшите учебни заведения, установен в чл. 53, ал. 4 от Конституцията и в чл. 19 ЗВО**. По-конкретно, това са:

1. § 4, б. „в“ относно създаването на т. 9 в чл. 10, ал. 2 („Министърът на образованието и науката утвърждава политика за развитието на всяко държавно ВУ със стратегически цели, задачи, целеви стойности и показатели за изпълнението им“). Несъвместимо с академичната автономия е политиката на развитие на ВУ да се определя от друг, освен от самото ВУ. Съгласно чл. 19, ал. 3 ЗВО академичната автономия включва и академичното самоуправление. Нарушава се и чл. 22, ал. 1 ЗВО, съгласно който автономията на висшето училище не може да се нарушава чрез намеса в дейността на висшето училище. По същата причина не следва да се възприема и § 14, т. 1, б. „а“.

2. § 4, б. „в“ относно създаването на т. 10 в чл. 10, ал. 2 („Министърът на образованието и науката сключва договор за управление с ректора на държавно ВУ при условията и реда на този закон за срока на неговия мандат, осъществява контрол по договора и приема ежегоден отчет за изпълнението му“). Ректорът, като лице с представителна власт по отношение на ВУ, олицетворява академичната автономия, наред с другите органи на ВУ. Той се избира от Общото събрание на ВУ. Управителните му функции произтичат от закона и от решението на Общото събрание. Те не могат да му се възлагат, ограничават или модифицират чрез договор с министъра на образованието и науката. По същата причина не следва да се възприема и § 13, т. 1, както и § 15, § 16, т. 1, б. „а“ в частта за създаване на нова т. 12 в чл. 32, ал. 1 ЗВО.

Подобно законодателно решение поставя самоуправлението на държавните висши училища в зависимост от органите на централната изпълнителна власт. Сключването на подобен тип договори би могло да доведе до политически натиск върху висшите училища. Още повече, че не е предвидена възможност за съдебен контрол върху упражняваните от министъра правомощия във връзка със сключването на договор за управление.

III. Предвижда се срокът на валидност на **програмната акредитация** да бъде фиксиран на **4 години**. (чл. 78, ал. 7).

Недопустимо е със закон да бъде отнемана вече дадена институционална или програмна акредитация, в която има фиксиран срок на валидност за бъдещ период. Освен това считаме, че е неудачно предложението за съкращаване на сроковете за валидност на програмната акредитация от 6 (съответно 5) на 4 години. Считаме, че следва да се запазят сегашните диференцирани срокове – **поне 6 години**. По-дългият срок на валидност на акредитацията създава чувство за сигурност, спокойна работна обстановка и възможност за преподавателите да концентрират усилията си върху образователната и научна дейност във факултета и повишаване качеството на обучение, което следва да е приоритет в ЗВО, а не – провеждането на дълги и сложни административни процедури по акредитация.

IV. Законопроектът предвижда оценяването на едно и също професионално направление да се извършва *едновременно за всички висши училища* по утвърден от Националната агенция за оценяване и акредитация график *на всеки 4 години* (чл. 81, ал. 2). Няма яснота какво ще се случи с висшите училища, които вече са получили оценка от институционална, съответно програмна акредитация с определен срок на акредитацията. Ако бъде прието предложението за извършване на програмна акредитация едновременно

за едно и също професионално направление, то графикът би трябвало да бъде съобразен със сроковете на валидност на вече акредитираните професионални направления. **Получените акредитации следва да запазят своето действие. Противното би накърнило придобити вече права, което е несъвместимо с основни принципи на правния ред.**

IV. СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО ИЗИСКВАНИЯ ЗА АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ НА ОСНОВЕН ТРУДОВ ДОГОВОР.

Новите разпоредби на чл. 77, ал. 13 (относно институционалната акредитация) и чл. 78, ал. 13 (относно програмната акредитация) предвиждат, че член на академичния състав може да участва в акредитацията на *не повече от едно висше училище*.

Тези разпоредби водят до допускане на дискриминация по отношение на определени категории преподаватели. Преподавателят има определено образование, квалификация, знания, умения и опит. Той ги притежава, независимо в кое висше училище преподава. Те не се редуцират при преподаване в повече висши училища. Напротив, това спомага за придобиването на по-голям преподавателски опит. Възприемането на изменението би довело до дискриминационно третиране на преподаватели от едно и също висше училище – тези, които преподават само в него и тези, които преподават на основен трудов договор и в друго висше училище.

Трябва да се има предвид, че за изграждане на качествен екип от преподаватели е необходим период от време минимум 7-8 години. За придобиване на ОНС „доктор“ са необходими 3 или 4 години; за хабилиране на едно лице са необходими поне още 3 години с оглед създаване на качествен научен продукт. Предвиденото ограничение ще предизвика „произвеждане“ на местни кадри за кратък период от време без необходимата подготовка и квалификация. Ще се стигне до понижаване на критериите и изискванията към научната работа на докторанти и асистенти, а от там понижаване на качеството на преподавателския състав. Качеството на преподаване ще бъде поставено в зависимост от количествени критерии, което неминуемо ще окаже негативно въздействие върху образователния процес.

От друга страна новите разпоредби на чл. 77, ал. 13 и чл. 78, ал. 13 на ЗИД на ЗВО могат да доведат до неравно третиране. Евентуалното влизането в сила и прилагането на тази нови разпоредби би означавало на едни членове на академичния състав на висше училище да се даде право да участват в неговата акредитация, а на други членове от

същия академичен състав това право да се ограничи (изключи). Неясни и необосновани са причините, поради които лицата, притежаващи едно и също качество, се третират противоположно от законодателя. Няма обща законова забрана в ЗВО и несъвместимост едно лице да бъде член на академичен състав на основен трудов договор на повече от едно висше училище. Всеки член на академичен състав на основен трудов договор може да заема и изборни длъжности във висшето училище (декан, ръководител катедра, ректор), в което той работи. Парадоксално и вътрешно противоречиво на ЗВО е положение, при което на член на академичен състав на ВУЗ самият закон да не позволява (да се ограничава) участието му в неговата акредитация. По този начин неоснователно се ограничават членовете на академичния състав на висшето училище в упражняването на това им право и се създава неравнопоставеност между тях.

Обсъжданите разпоредби противоречат на стремежа да се привличат висококвалифицирани кадри в обучението във висшите училища и водят до търсене на такива, които не работят в друго висше училище. По този начин се създава ex lege непряка дискриминация при подбора на кадри, което считаме за недопустимо в една правова държава.

С оглед на изложените съображения предлагаме да остане в сила сега действащата разпоредба, според която член на академичния състав може да участва в акредитацията *на не повече от две висши училища*. Алтернативно, ако бъде прието предложеното изменение, да се предвиди „*гратисен период*“ от поне 4 (четири) години, за да могат отделните факултети да покрият изискванията на закона.

Въз основа на гореизложените аргументи предлагаме проектозаконът да не бъде приет в този вид поради гореизложените проблеми и несъответствия, които би породил.

Ако все пак измененията бъдат приети, предлагаме следното:

1. Да се въведе преходен период от 4 (четири) години за привеждане на състоянието на висшите училища в съответствие с изискванията на закона.

2. Получената до влизане в сила на измененията на закона институционална и програмна акредитация да запази действието си за срока за който е издадена.

ПРОФ. Д-Р ХРИСТО БОНД
РЕКТОР НА ВТУ „СВ. СВ. К